

XXVIII. Arany János Irodalmi Verseny
2020. november 11.

Kedves Versenyző!

Az Arany János Irodalmi Verseny szervezői köszöntik Önt abból az alkalomból, hogy több hónapos felkészülés után most számot adhat az elolvasott irodalmi művek ismeretéről.

Kérjük, figyelmesen olvassa el az alábbiakat:

Ez a feladatlap **13** oldalas. Eredetileg arra készült, hogy kinyomtatva tölthesse ki, de most – a megváltozott körülmények miatt – a csatolt **válaszlapba** kell beírnia a megoldásait.

Letöltés után a válaszlapot a következő fájlneven mentse:

teljes neve_iskolanév (röviden)_városnév (például: *KissPiroska_eotvos_tata*)

A válaszlap Excel formátumú, minden alkotóhoz egy-egy munkalap tartozik, az alsó fülön a szerző neve szerepel. Az adott oldalon a válaszokat a kérdés számozása alapján, a bekeretezett helyre írja be. Ne felejtse a munkáját folyamatosan menteni!

A fogalmazást Word-dokumentumban készítse el! A fájlnev ugyanaz legyen, mint a válaszlap esetén. Ügyeljen arra, hogy a fogalmazás 700 szónál ne legyen több!

A dolgozat megírásának **időtartama 240 perc** (14 és 18 óra között).

Az elérhető maximális pontszám: 180 pont

Kérjük, a korrekt versenyzés érdekében, segédeszközt ne használjon.

Az elkészült **két** dokumentumot (válaszlap, fogalmazás) **18 óráig** kell elküldenie az alábbi íméltre:

arany@eotvos-tata.sulinet.hu

Kérjük, fokozottan ügyeljen a megadott idő betartására.

Jó munkát és sok sikert kívánunk!

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

EMBERI ERŐFORRÁS
TÁMOGATÁSKÉZELŐ

Nemzeti
Tehetség Program

I. Arany János-művek

1. A bajusz

- a) Milyen néven illették a faluban Szűcs Györgyöt? _____
- b) Mivel kente be magát, hogy bajusza nőjön? Húzza alá a helyes kifejezéseket!
kígyóhájjal, disznózsírral, ebkaporral, kecsketejjel
- c) Milyen tisztségre vágyik Szűcs György? _____
- d) Kiket kerget el a háztól a bajuszuk miatt? _____

4

- e) Milyen „furfangot” eszelt ki a vajda Szűcs György ellen?
- _____
- _____

2

2. A tudós macskája

- a) Miről írt könyvet a tudós? _____

1

- b) Döntse el: igaz (I) vagy hamis (H)!

A tudós nagyon szeretett mindenkit. _____

Szolgáját bőségesen megjutalmazta. _____

A macskán nem látszott, hogy úriasan él. _____

3

- c) Kire vonatkozik, és mit jelent az alábbi két állítás?

„Kevés volt a vágott dohányja” _____

„Fölvette a néhai nevet” _____

2

3. Pázmán lovag

- a) Mi a műfaja/alcíme? _____

1

- b) A „király” sorolja Pázmán lovagnak, mit véthettek a vendégei. Említsen két példát!
- _____
- _____

2

4. Egészítse ki az Arany-művekből származó szövegrészeket!

„_____ szegény cica
Nyavalyába esvén,
Fölvette a néhai nevet
Egy szép őszi estvén.”

„Ezalatt a pénzes _____
Búcsujárni ment örökre,
Követé a füstös _____,
A szalonna, meg a sódar,
Az ágynémű, fehérnémű,
A vasféle, meg a rézmű.”

„A nevét...azazhogy...azt nem tudom épen!
De talán meglelem felséged körében.-
Ez az, uram! itt van, uram: kutya egye máját!
- S kimutatá a lovag... _____.”

„De hogy, íme, jó tanáccsal
Fűszerezem e kis tréfát:
Másszor ülj honn, ha bajod nincs,
És becsüld meg jobban _____.”

5

II. J. D. Salinger: Rozsban a fogó

1. Töltse ki a főszereplő adatlapját!

Kereszt- és családneve:	
Életkora:	
Iskolái:	
Testvérei neve:	
Apja foglakozása:	

5

2. Melyik nappal kezdi az elbeszélését a történet mesélője?

1

3. Miért „rúgták ki” az iskolából?

2

4. A történet hőse nem mond mindig igazat. Döntse el, hogy a főszereplő mikor mondott igazat (I), és mikor hazudott (H)! Írja a megfelelő betűjelet az állítás utáni helyre!

A vonaton Morow anyjának azt mondtam, hogy agyműtétem lesz. _____
 Stradlater Ackley-t bántotta, és én megvédtem, azért verekedtünk. _____
 Szoktam Allie-hez hangosan beszélni, ha nagyon elborulok. _____
 Sally Hayesnek azt mondtam a taxiban, hogy szeretem. _____
 Ha olyan a kedvem, gyufát gyújtogatok, és hagyom, hogy a körmömre égjen. _____

5

5. „Az éretlen ember arról ismerszik meg, hogy hősi halált halna az ügyéért, az érett meg arról, hogy egyszerűen csak élni akar érte.”

Kitől kapta ezt az idézetet a főszereplő?

Milyen tanácsot kap tőle?

Szerinte mi a főszereplő legnagyobb problémája?

4

6. „Ki mit kap, ha hanyatt-homlok fut a rozson át...”

Kinek a verséből származik az idézet? _____

Értelmezze a mű címét!

3

III. Jókai Mór: A háromszínű kandúr

1. Két „állat” szerepel a főszereplő, Pugonyi Están és szomszédasszonya, Kis Jánosné gúnynevében. Melyek ezek, és miért kapták őket?

a) Pugonyi Están: _____

b) Kis Jánosné: _____

2

2. **Mi volt Pugonyi Están tudománya?**

1	
---	--

Milyen hivatást választott a fiának, megvalósult-e az elképzelése?

2	
---	--

3. *„...van egy magyar példabeszéd, amely így szól: 'kutya van a kertben'. Érti azt, aki magyarul tud.”*

Mire utal a szerző ezzel a mondással?

2	
---	--

4. **Hova ment Palkó karácsonykor, és milyen ajándékot hozott apjának?**

2	
---	--

5. **A mű cselekményének egyik helyszíne Kecskemét, „a nagy alföldi város”. Mit tudunk meg az „ottani közélet”-ről? Sorolja fel legalább 5 jellemzőjét!**

3	
---	--

6. **Miért utazott Están úr Londonba?**

2	
---	--

Hogyan szabadult ki a rendőrségről?

2	
---	--

7. Mi lett a címben szereplő kandúr sorsa?

2	
---	--

8. A két főszereplő különbözőképpen értelmezi a „nemes” szó jelentését. 3-4 mondatban fejtse ki nézeteltérésük okát!

2	
---	--

IV. Krúdy Gyula: A szabadság csillaga

1. Mutassa be 2-2 jellemző vonással a műben szereplő Jávornoki család három nemzedékének a képviselőit! Válaszát mondatokban fogalmazza meg!

a) nagyapa: _____

b) apa: _____

c) unoka: _____

6	
---	--

2. Mi volt a „készmárki halottak” titka?

2	
---	--

3. Hogyan derült ki, hogy a Thököly-várban Rákóczi-vitézek raboskodnak?

4. „Ezért nevezték el aztán [...] Szélkakas kapitánynak.

Mindig úgy forgott, ahogy a szelek parancsolták.”

a) Kit hívtak Késmárk környékén „Szélkakas kapitány”-nak?

b) Mivel érdemelte ki ezt a különös elnevezést?

a) _____

b) _____

5. A következő szövegrészletek mindegyike kapcsolatos Rákóczi nevével. A mű szereplői közül kik vallanak magukról az alábbi idézetekben?

„... diák vagyok. Küldetésem nagyon Rákóczitól, nem az öregtől, hanem a kis Rákóczitól.”

„Öreg ember vagyok. Nekem már meg van számlálva a napom. De esküszöm, hogy amint kibontják újra a zászlót, és Rákóczi fegyverbe szólítja az országot, ott leszek.”

„Jövök Rodostóból, küldenek a rodostói száműzöttek, mert hírt kaptunk arról, hogy a Kárpátok felett ismét felragyogott egy csillag, a Rákócziak csillaga.”

„Benneteket nem árulnák el soha [...] Itt a kezem, hogy segítségtekre leszek a tervetekben. [...] Hisz az én nagyapám is „halott”, a Rákóczi halottja.”

„Én is Rákóczi leánya vagyok...”

6. Milyen történelmi jelentősége volt a késmárki felkelésnek?

7. A műben többször is előfordul a címben szereplő „szabadság csillaga”. Kit, illetve mit jelképez?

V. Szabó Magda: Az őz

1. Helyszínek

Hol játszódik a cselekmény?

1	
---	--

2. Szereplők

Mely szereplőkre vonatkoznak a következő idézetek?

„Érdekes, ha rá gondolok, mindig guggolva látom, ahogy gyér szőke haja elkuszálódik a rendkívül domború, szépen formált homlokán, és a szemüvege alól valami bogárra vagy virágra néz.”

„Pénzt nagyon ritkán adott, jóformán soha, majdnem mindig ajándékot hozott. Most egy sor piros gyöngyöt, mert már nagylány vagyok, gimnazista...”

„Mindig vigyázott rá valaki, kézen fogta, becézte, megmutatta, merre nyílik a simábbik út.”

„... szeretett téged. Engem nem szeretett, engem csak szolgált... gondosan kiszolgált, mert eltértem búcsújáró mániáját és a szentek gipszmúzeumát a szobája éjjeliszekrényén...”

„... olyan buta volt, hogy arra nincs hasonlat. Sokkal butább volt, mint az Ambrus disznója.”

„... kontya volt, csillogó kövekkel kirakott, fehér fésűvel tűzte fel rézszerű haját, s este, ha beszaladt valamiért a szobába, megfésülte a választékát, énekelt”

6	
---	--

3. Miérték

Magyarázza röviden, milyen okok húzódnak meg az elbeszélő állításai mögött!

„világ szégyene voltunk miatta”

„Szent Cecília megette a kenyérünket, ezért utáltam gyerekkorom óta.”

„Ami az életrajzomban van, az hazugság.”

„Én egyszer tojást loptam egy paraszttól.”

4	
---	--

4. Angéla

Angélának mindene megvan, amire vágyik. Írja le 2-2 mondatban a következők rövid történetét, hogyan hatottak Eszterre!

az őz

a narancs

a hóvirágos medál

3	
---	--

5. Emlékezetes szerepek

Írja le röviden, mi volt a következő szerepek, előadások jelentősége Encsy Eszter életében?

Iluska

Iphigenia

Johanna

3	
---	--

6. A pénz

A főszereplő életében fontos szerepet játszik a pénz, különleges viszony fűzi hozzá. Írjon erre három példát!

3

VI. Tasnádi István – Jeli Viktória: KETTŐS:JÁTÉK

1. Ki kicsoda? Egészítse ki a táblázat üresen hagyott sorait!

NÉV	LEÍRÁS
ARTAIUS15	
	csempész
	Tünde avatárja az Arawyn szeme online játékban
OLIVÉR, TROLL	
	mitikus figura, megfáradt bérgyilkos

3

2. Kivel kapcsolatosak a mű alábbi „eseményei”? Párosítsa össze a neveket a leírásokkal! (Írja a megfelelő betűjelet a név elé!)

_____	Tünde	a) Bekebelezi Lenkét, Olivért és Trollt.
_____	Hárún	b) Felbosszantja anyukáját a jelnyelv használatával.
_____	Mesi	c) Elmagyarázza Tündének az „Arawyn szeme” online játék lényegét
_____	Hide Ember	d) A legjobb barátnője <i>lúzernek</i> nevezi.
_____	Gémer	e) Átússza az áradó határfolyót.

3

3. Döntse el, melyik állítás igaz, melyik hamis! Írja a sor végére a megfelelő betűjelet (I = igaz, H = hamis)!

a) Hide Ember a magányt is el tudja tüntetni.	_____
b) Hárún a nagybátyjához megy Ausztriába.	_____
c) Tünde szerződést köt Hide Emberrel.	_____
d) Aibell14 jól tud angolul.	_____
e) Wifiman Hárún cipőjét kéri azért cserébe, hogy a fiúnál hagyja a mobiltelefont.	_____

5

4. Hogyan jelenik meg a könyvben az online kommunikáció színtere? Írjon három példát!

1

5. Töltse ki a táblázatot!

	Tünde	Hárun
fedőtörténete		
valóságtörténete		

4

6. Írjon könyvajánlót, amelyben kifejti, miért tartja fontosnak, hogy kortársai megismerjék Tasnádi István és Jeli Viktória alkotását! Terjedelme 60-80 szó közötti legyen!

4

VII. Sepsi László: Ördögcsapás

1. Nevezze meg a leírás alapján a színhelyeket!

- a) „nem mi építettük, csak megtaláltuk. (...) jár hozzá egy öreg bükkfa, aminek a törzsére valaki takaros kis létrafokokat szögelt (...) egy Disney-palota, amit Miki egér csak nekünk épített”
- b) „télen meg az egyetlen hely, ami előtt csontszárazra söprik a járdát. (...) A padló csúszós márványlapjait mindenféle szimmetrikus ábrák díszítették (...) A recepcióspult pont, mint a filmekben: fából készült”
- c) „festett fakerítés mögött piszkosfehér fémszékek sorakoztak, amik lehetek vagy harmincévesek. A műanyag asztalok színe harmonizált a kerítéssel, az egész kerthelyiséget lebetonozták, a bejáratot nejlonszálakból szabdaltszínű függöny fedte (...) A hely nevét a Coca-Cola betűtípusával írták fel egy táblára fél méterre az ajtó fölé”
- d) „alig nagyobb, mint Lapaj, és a nevében foglalt bányát évtizedekkel ezelőtt bezárták. Nem tudnám megmondani pontosan mit bányásztak, de minden nyáron eljutott hozzánk a hír, hogy pár fiatal belefulladás a város határában lévő bányatóba.”

- e) „Ugyanaz a zúzott kő állt többméteres halmokban, mint amivel az idáig vezető utat szórták le, az őrbódékat meg a lakókocsiból eszkábált kabinokat szétette a rozsdá meg a korhadás (...) A víztükör egyáltalán nem olyanak tűnt, mint ami bárkit meg akarna fullasztani. Csillogott tők mozdulatlanul, sehol egy vadkacsa vagy kócsag”

5	
---	--

2. Azonosítsa a szereplőket a részletek alapján!

- a) „Az egyik távolabbi sátorból borostás fickó dugta ki a fejét. Ugyanúgy fehér köpenyt viselt, mint a többiek, de mintha az övé egy fokkal szürkébb lett volna. (...) meglepően magas volt. (...) az egész tartásából áradt valamiféle erő. Vagy inkább fegyelem, amit a kor (...) sem tudott teljesen kiölni belőle.”
- b) „Egy fiatal lány ült a pult túlsó oldalán, egyidős lehetett velünk. Flegmán támaszkodott a könyökén, előtte egy nyitott könyv, feketére festett – és kissé lenőtt – haját laza lófarokban fogta össze a tarkóján. Vékony keretes szemüveget viselt...”
- c) „A hangja recsegős, passzolt az arcához, amit bőr helyett mintha fakéreg fedett volna: szigorú, függőleges barázdák, az ajka olyan vékony, hogy szinte nincsen, és még a májfoltok is úgy virítottak rajta, mint az eleve odakomponált díszletelemek.”
- d) „A fülében ékszer csillogott, az arcán gondosan nyírt borosta. (...) Olyan benyomást keltett, mint egy felkapaszkodott kidobóember, aki miután látta a világ minden mocskát, elment ügyvédnek. Vagy menedzsernek egy gigacéghez.”

4	
---	--

3. Milyen jelei voltak annak, hogy az Ördögcsapáson „nem úgy működnek a dolgok”, mint máshol? Írjon rá három példát!

1	
---	--

4. A *Fényes Jövő Stúdió* többször felbukkan a regényben. Sorolja fel, milyen módon lép kapcsolatba a szereplőkkel!

2	
---	--

5. A táblázatba írjon példákat a regénybeli szerződésekre! Ki kötötte kivel?

<i>konkrét megállapodás</i>	<i>feltételezhető megállapodás</i>

4

6. A *játék* szó sokszor szerepel a regényben. Említsen meg két konkrét utalást!

1

Milyen többletjelentés kapcsolódhat a szóhoz?

3

VIII. Fogalmazás

„Kiveszett a hit az emberekből”

Fejtse ki a gondolatait a fenti idézetről! Írásában két-három műre támaszkodjon! Ügyeljen stílusára és helyesírására! Fogalmazása ne haladja meg a három oldalt!

40

Köszönjük, hogy részt vett a versenyen, bízunk abban, kellemes élményekkel gazdagodott.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

EMBERI ERŐFORRÁS
TÁMOGATÁSKEZELŐ

Nemzeti
Tehetség Program